

Religionsfrihed

Undervisningshæfte III

Religioner og livssyn

Undervisningsmaterialet Religionsfrihed er udarbejdet i 2015 af

Folkeskolens Skoletjeneste i Kgs. Lyngby – Rudersdal
Lundtofte Kirkevej 3
2800 Kgs. Lyngby
www.kirke-skole.dk - skoletjeneste@gmail.com

Materialet er udarbejdet af
cand.pæd. Poul Astrup

Materialet består af følgende dele:

1. Undervisningshæfte I: Religionsfrihedens Historie og dokumenter
2. Undervisningshæfte II: Religionsfrihed og krænkelse
3. Undervisningshæfte III: Religioner og livssyn
4. Elevopgaver for grundskolen og gymnasiet
5. Lærervejledning for grundskolen
6. Lærervejledning for gymnasiet
7. Netavisen Sameksistens' digitale magasiner: Religionsfrihed
8. Filmen "Om guder og mænd" af Xavier Beauvois fra 2010

Materialet kan frit benyttes til undervisning og er tilgængeligt via hjemmesiden www.kirke-skole.dk og øvrige skoletjenesters hjemmesider tilsluttet "Landsnetværket af Folkekirkelige Skoletjenester".

Materialet må kun bruges i undervisningsøjemed og må ikke videreformidles i anden form end ved at downloade fra ovenstående hjemmesider. Materialet vil løbende blive opdateret og rettet for fejl og skævheder. Vi tager gerne imod forslag til forbedringer på: skoletjeneste@gmail.com.

Undervisningsmaterialet *Religionsfrihed* blev udviklet i første runde i skoleåret 2014/2015 til brug for folkeskolens ældste klassetrin i et samarbejde med netavisen Sameksistens ved redaktør Bent Dahl Jensen og lærer Mogens Kristensen, Lundtofte skole. I skoleåret 2015/2016 er materialet nyskrevet og fagligt udvidet, og det nu retter sig såvel imod de ældste elever i folkeskolen som mod gymnasiet.

En særlig tak til seniorforsker Marie Juul Petersen, Dansk Institut for Menneskerettigheder, for kritik og konstruktive forslag til Undervisningshæfte I og II. Redaktør Bent Dahl Jensen fra netavisen Sameksistens har gennem hele forløbet været en væsentlig samarbejdspartner og netavisen Sameksistens er i kraft af dens politiske og religiøse uafhængighed væsentlig for materialet saglighed og løbende opdatering. Endvidere har Birger Nygaard fra Folkekirkens Mellemkirkelige Råd bidraget med inspiration og materialer til projektet.

Undervisningshæfte III om "Religioner og livssyn" har været gennemset af repræsentanter fra forskellige religioner. Tak til forfatter og foredragsholder om islam Amina Tønnesen, Henrik Pundik fra Det jødiske Samfund i Danmark og næstformand i Ateistisk selskab Nana Prentø. Desuden tak for kritik og input fra Jonas Adelin Jørgensen og John Rydahl.

Ansvarlig for den foreliggende tekst er alene Folkekirkens Skoletjeneste i Kgs.Lyngby - Rudersdal

Forsidebillede: <https://da.wikipedia.org/wiki/Religion>

Indholdsoversigt

	Side
Oversigt over verdens religioner og livsanskuelser	4
Religionernes symboler	5
Statistik over religiøs chikane	6
Kristendom	7
Jødedom	12
Islam	16
Hinduisme	21
Buddhisme	26
Ikke-religiøse	31

Oversigt over verdens religioner og livsanskuelser

Verdens store religioner og livsanskuelser

		Millioner	%
1	Kristendom	2.200	32
2	Islam	1.600	23
3	Ikke-religiøse (herunder ateisme og agnosticisme)	1.100	16
4	Hinduisme	1.000	14
5	Buddhisme	500	7
6	Traditionelle religioner, naturreligioner	400	6
7	Jødedom	14	0,2
8	Øvrige religioner (sikhisme, jainisme, shinto, baha'i, juche mv)	58	0,8

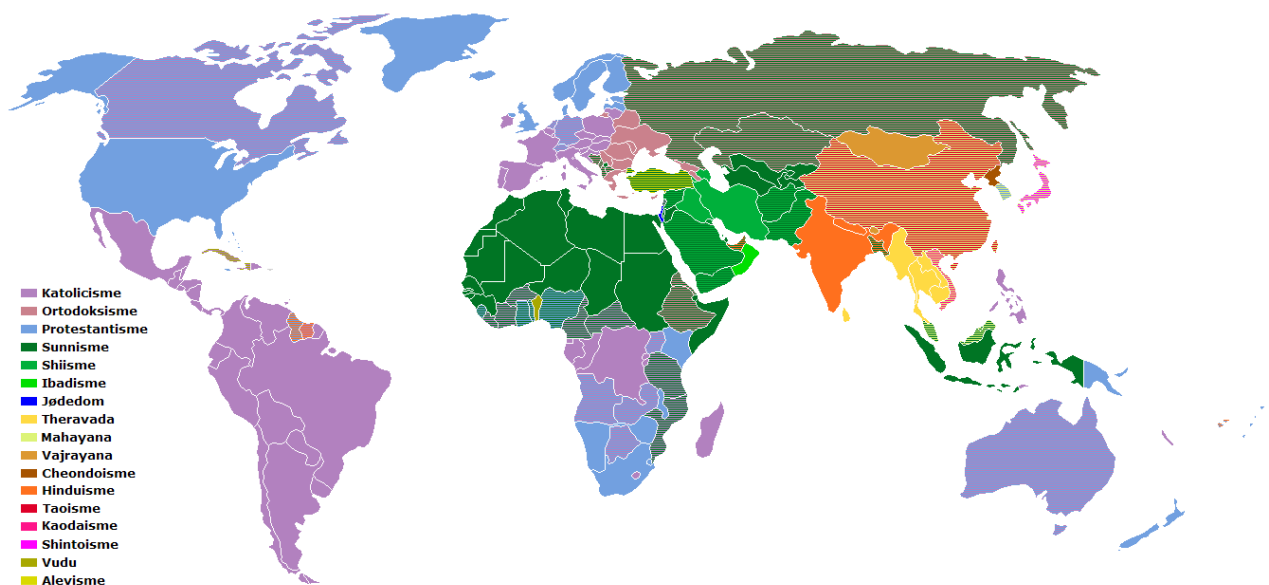
Religionernes fordeling i verden

Den procentvise fordeling af de enkelte religioner i verdensdelene kan ses på dette link:

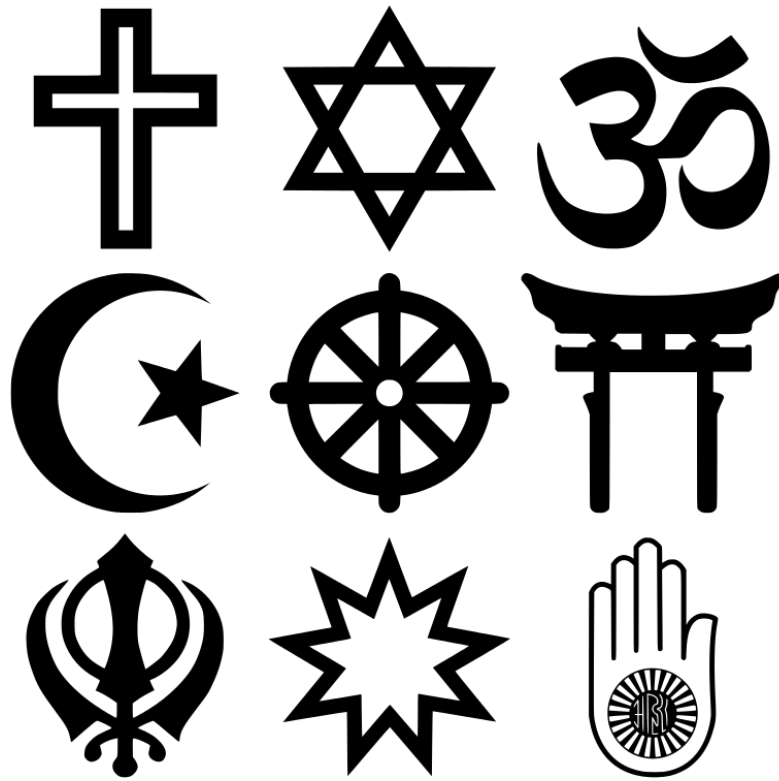
Kilde: <http://www.pewforum.org/2012/12/18/global-religious-landscape-exec/>

Se religionernes verdenskort via disse links:

- https://da.wikipedia.org/wiki/Religion#/media/File:World_religions_DAN.PNG
- <https://commons.wikimedia.org/wiki/File:World-religions.PNG>

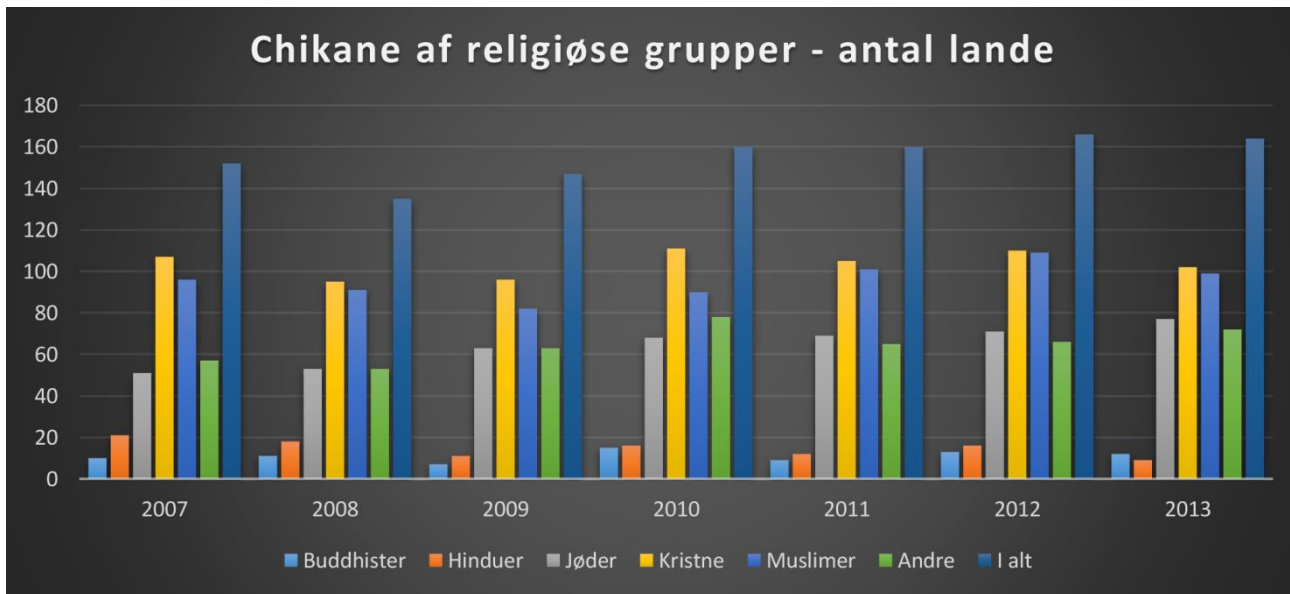
Religionernes symboler

- 1 Kristendom
- 2 Jødedom
- 3 Hinduisme
- 4 Islam
- 5 Buddhisme
- 6 Shintoisme
- 7 Sikhisme
- 8 Baha'i
- 9 Jainisme

Verdens religiøse mangfoldighed: https://en.wikipedia.org/wiki/List_of_religions_and_spiritual_traditions

Statistik over udviklingen af chikane af religiøse grupper fra 2007 - 2013

© Netavisen Sameksistens.dk • Kilde: Pew Research Center

Bemærk ordet *chikane*. Det er væsentligt at være bevidst om, hvilken grad af krænkelse af religionsfriheden, der ligger i ordet chikane. - 193 lande¹ anerkendes af FN, desuden findes der 15 lande med forskellige former for uafhængighed.

Krænkelser kan opdeles i tre kategorier²: diskrimination, chikane og forfølgelser

- **Diskrimination**: usaglig forskelsbehandling på grund af religion eller areligiøsitet, begrænsninger af religionsfriheden, udelukkelse, juridiske sanktioner
- **Chikane**: enkeltpersoner eller grupper udsættes for trusler, fjendtligheder, ubehageligheder, nedværdigelse eller ydmygelse. Nedrivning af bygninger, hindringer for religionsudøvelse, nedværdigende omtale i det offentlige rum, verbale overfald
- **Forfølgelse**: Risiko for fysiske overgreb på menneskers liv og frihed, herunder drab, vold, tortur, slaveri, voldtægt, ildspåsættelse, tilfældige anholdelser, bortførelser, o. lign.

Bemærk: Forfulgte, der flygter til Danmark, har ret til asyl.

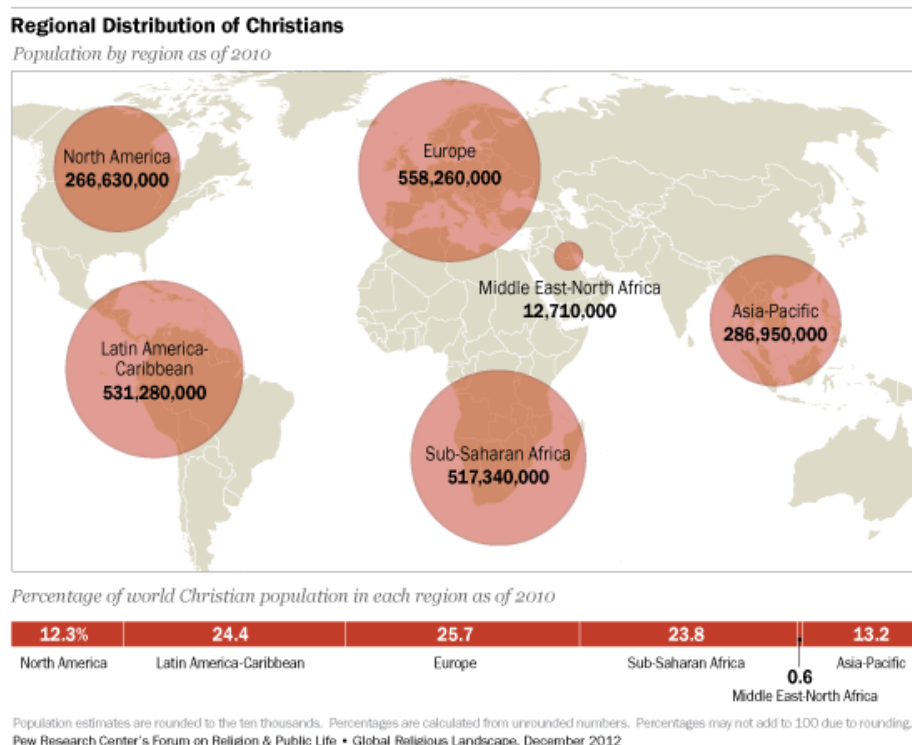
¹ Se: https://da.wikipedia.org/wiki/Verdens_land

² Religionsfrihed i dansk udenrigs- og udviklingspolitik, Marie Juul Petersen 2015, Institut for Menneskerettigheder, side 12

Kristendom

Udbredelse i Verden

Kristne udgør 32 % eller 2,2 mia. af verdens befolkning og er den talrigeste religion.

Billede:

"The Future of World Religions: Population Growth Projections, 2010-2050," Pew Research Center, Washington, DC (April, 2015)
<http://www.pewforum.org/2015/04/02/religious-projections-2010-2050/>.

Udbredelse i Danmark

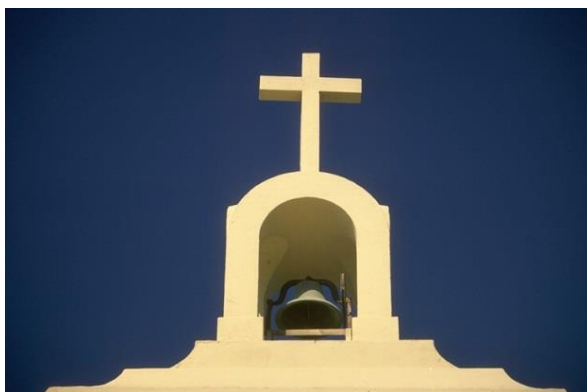
Kristendommen i Danmark vil især sige Folkekirken (Den evangelisk-lutherske kirke) med en medlemsandel af befolkningen på ca. 77,8 % (2015). Antallet er dalende, hvilket skyldes en medlemstilbagegang, men i særdeleshed væksten i antallet af nye etniske og religiøse grupper i Danmark. Således er gruppen af kristne immigranter til Danmark den største gruppe blandt flygtninge og immigranter, men kun en lille del heraf knytter sig til Folkekirken. Antallet af katolikker er på denne baggrund stærkt voksende.

NB: Der kan ikke angives en nøjagtig statistik over danskernes religiøse tilhørsforhold, da dette ikke registreres. Det skyldes hensynet til *religionsfriheden*.

Trosretninger

Kristne er på verdensplan delt i disse trosretninger

- 50% Katolikker
- 37% Protestanter (inkl. anglikanere, pentacostale o.a. uafhængige kirker)
- 12% Ortodokse (græsk ortodokse, russisk ortodokse, koptere)
- 1% Kristne sekter (fx mormoner og Jehovas Vidner)

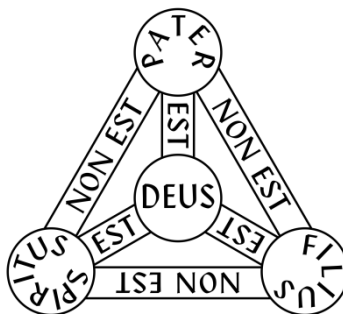
Karakteristik

Kristendommens centrum er Jesus af Nazareth, som kristne tillige tror på som Messias (Kristus) og Guds søn. Begrebet *frelse* er det væsentlige begreb, og er knyttet til troen på Jesus som frelseren.

Dåbsritualet er det *initierende* ritual, dvs. det ritual, hvorved man bliver en del af det kristne, religiøse fællesskab.

Centrale læresætninger

- *Jesus som Gud og menneske på én og samme gang.* Det kaldes kristologi, som er læren om Kristus/Messias. Formuleringerne af kristologiens mystik blev i de første århundreder årsag til kirkespaltninger. Jesu guddommelighed kommer i særdeleshed til udtryk i troen på *inkarnationen* (julemysteriet) og i troen på *forsoningen* og *opstandelsen* (påskemysteriet)
- *Treenighedslæren.* Den udtrykker kristendommens paradoksale gudsbillede: Faderen, Sønnen og Helligånden er Gud som én og tre.
- *Det dobbelte kærlighedsbud* (Kærlighed til Gud og næsten). Gud er agape/kærlighed.

De 10 vigtigste ting om kristendommen

Fra religion.dk

<http://www.kristendom.dk/indf%C3%B8ring/ti-vigtigste-ting-om-kristendommen>

Vigtigste skrifter

- Det Nye Testamente og Det Gamle Testamente
- De tre oldkirkelige trosbekendelser/symboler, og i særdeleshed Den Nikænske Trosbekendelse fra år 325:

*»Jeg tror på én Gud, den almægtige Fader,
himmelens og jordens, alt det synliges og usynliges skaber.
Og på én Herre, Jesus Kristus,
Guds enbårne Søn, som er født af Faderen før alle tider,
Gud af Gud, lys af lys, sand Gud af sand Gud,
født, ikke skabt, af samme væsen som Faderen,
ved hvem alt er skabt,
som for os mennesker og for vor frelse steg ned fra himlene og blev kød
ved Helligånden af Jomfru Maria og blev menneske,
som også blev korsfæstet for os under Pontius Pilatus, blev pint og
begravet
og opstod på tredjedagen ifølge skrifterne
og opfor til himmels, sidder ved Faderens højre hånd
og skal komme igen i herlighed for at dømme levende og døde,
og der skal ikke være ende på hans rige.
Og på Helligånden, som er Herre, og som levendegør,
som udgår fra Faderen (og fra Sønnen)*
som tilbedes og æres tillige med Faderen og Sønnen,
som har talt ved profeterne.
Og på én, hellig, almindelig og apostolisk kirke.
Jeg bekender én dåb til syndernes forladelse
og forventer de dødes opstandelse
og den kommende verdens liv.«*

(Denne tilføjelse bekendes kun i "Vestkirken", herunder i Folkekirken)

Forhold til religionsfrihed

Kristendommen blev til i en græsk-romersk kultur omgivet af forskellige religiøse tankegange, templer og guder. Romerriget underlagde sig adskillige fremmede kulturer og tillod i stor udstrækning disse kulturers religioner at fortsætte, således også kulten i og omkring det jødiske tempel. Jøderne havde endvidere et vist religiøst selvstyre og blev ikke tvunget til at aflægge deres tro eller antage romerske guder. Der boede endvidere diaspora-jøder i de større byer rundt om hele Middelhavet. Her knyttede Paulus til og efterhånden opstod der selvstændige kristne menigheder.

Dåben blev det ritual, som markerede overgangen for mennesket til den nye kristne tro. Dåben var en personlig og *frivillig* beslutning. Vi hører dog også om, at hele husstande blev døbt. Det må formodes, at husfaderens autoritet som *formynder* begrundede husstandens dåb. Vi befinder os på dette tidspunkt ikke i en tid, hvor der er formuleret principper om det *enkelte* menneskes frihedsrettigheder.

I perioder blev de kristnes muligheder for frit at kunne udøve deres tro stærkt udfordret af den romerske *kejserkult*. Den romerske kejser havde status af guddom – knyttet til den lysende planet Jupiter – og dette krævede hans tilbedelse, fx i forbindelse med måltider i form af en kort tilbedelse (a la en bordbøn), hvilket de kristne anså for afgudsdyrkelse og nægtede at adlyde. I perioder måtte de betale for deres tro med deres liv. Det er fra disse perioder med egentlige *forfølgelser*, at flere af de velkendte martyr- og helgenberetninger fra oldkirkes tid stammer.

Grundlæggende har religionerne, herunder kristendommen, haft svært ved at acceptere, at en ny tænkning, som ikke udsprang af de religiøse helligskrifter eller religiøse dogmer, kunne få den normative status, som menneskerettighederne har fået.

Efterfølgende har kristendommen i høj grad taget tænkningen om menneskerettigheder til sig og fundet mange overensstemmelser til Bibelen, både til det grundlæggende jødiske skabelses- og menneskesyn og til en kristen grundforståelse af tro.

Aktuelle konflikter

75 % af krænkelserne af religionsfriheden i nutiden skønnes at ramme kristne.

- Mellemøsten er det aktuelle brændpunkt, når det gælder forfølgelse af kristne

Andre eksempler på andre krænkelser af religionsfriheden imod kristne

- I 2013 blev der registreret chikane af kristne i 102 lande, sammenlignet med 110 lande i 2007. (Pew Research Center, 2015)
- Hadforbrydelser imod kristne i Danmark, bl.a. imod konvertitter på asylcentre
- Aktuelt oplever kristne overgreb fra grupper, der tilhører den hindu-nationalistiske bevægelse Sangh Parivar.

Se eksempler på krænkelser af religionsfriheden på Sameksistens.dk

<http://www.sameksistens.dk/temaer/religionsfrihed/>

Kristnes situation i Mellemøsten

Kristendommen opstod i Mellemøsten, og der er fortsat kristne mindretal i regionen. De ældste kirkesamfund har rødder tilbage i de første århundreder. Andre er kommet til senere. I Golf-staterne er hovedparten af de kristne migrantarbejdere fra andre lande.

Før det islamiske kalifats erobringer i det 7. århundrede var 70 % af indbyggerne i Mellemøsten kristne. I de muslimske samfund har kristne, der sammen med jøder i Koranen beskrives som "Bogens Folk" haft status som andenrangs borgere, og har ikke haft samme rettigheder som den muslimske majoritet. Omfanget af diskrimination har varieret fra tid til anden og fra sted til sted.

De største kristne mindretal findes i dag i Egypten, Libanon, Irak og Syrien. Under de stærke diktatorer i Egypten, Irak og Syrien (Hosni Mubarak i Egypten, Saddam Hussein i Irak og Bashar al-Assad i Syrien) levede de kristne en beskyttet tilværelse fra statsmagtens side. Især i Irak og Syrien er dette ikke længere tilfældet. Flere hundrede tusinde kristne er flygtet fra Irak i de seneste år på grund vold fra religiøse sekter og fordrivelse af hele befolkningsgrupper (etnisk udrensning), senest anført af ISIL (Islamisk Stat i Irak og Levanten, også kaldet ISIS eller IS), som også har drevet mange syriske kristne på flugt.

De aktuelle årsager til flygtningestrømmen fra Mellemøsten er flere: Eftervirkninger fra Golfkrigene i 1990 og 2004, Israel-Palæstina-konflikten, generelle anti-vestlige strømninger, politisk og religiøs ekstremisme.

De mest pessimistiske eksperter spår et Mellemøsten, der vil være stort set tomt for kristne. I 2010 stod følgende at læse i dagbladet Information:

En uddøende race

Tallene taler for sig selv: Den iranske befolkningsandel af ikke-muslimer er faldet med to tredjedele eller mere siden 1979. Antallet af assyriske kristne er svundet ind fra omkring 100.000 i midten af 1970'erne til cirka 15.000 i dag - i samme tidsrum er Irans folketal steget fra 38 til 72 millioner. I Irak er de kristne flygtet i hobetal. Ifølge FN-statistikker har 15 procent af alle irakiske flygtninge i Syrien kristen baggrund. FN's Højkommissariat for Flygtninge anslår, at mellem 300.000 til 400.000 kristne er blevet tvunget ud af Irak siden 2003. De er flygtet, fordi budskabet fra de militante sunnier og de shiitiske ayatollaher er umisforståeligt: »I har ingen fremtid her.«

Der er nu overhængende risiko for, at der inden for få generationer slet ikke vil være kristne minoritetssamfund af betydning tilbage i Irak eller Iran. Kristne skoler, forsamlingshuse, historiske steder, kirker bliver eksproprieret af regeringer, regionale myndigheder eller radikale islamistiske grupper. Økonomiske fordele og personlige incitament er tilbydes til alle, der konverterer til islam.

<http://www.information.dk/249962> (NB: Artiklen er skrevet før opkomsten af den ekstreme ISIL-bevægelse, der har ført til yderligere fordrivelser og drab af kristne)

Den religiøse ekstremisme som aktuelt udføres af ISIL, fører til forskellige reaktioner. De fleste muslimer væmmes ved ekstremisternes brutale religionsfølgelser i Allahs navn og mange mener, at de forbryder sig så grundlæggende imod islamiske principper, at de ikke længere kan kaldes muslimer. Nogle forarges i en sådan grad, at de vender al religion ryggen og bliver a-religiøse. ISIL har dog også mange sympatisører blandt muslimer i Mellemøsten, fx i det sydlige Jordan.³

³ Fx forklaret i P1, "Arabiske stemmer", 4.9.2015

Jødedom

Udbredelse i Verden

Jøder udgør 0,2 % eller 14 millioner af verdens befolkning.

Statistik over verdens jøder

<http://www.pewforum.org/2012/12/18/global-religious-landscape-jew/>

Udbredelse i Danmark

De første jøder kom til Danmark under Christian den IV (1588-1648). I flere senere perioder er der indvandret jøder.⁴

Antallet af medlemmer i Det jødiske Samfund er ca. 2000. Der bor adskilligt flere, som opfylder betingelserne for at kunne blive medlemmer af Det jødiske Samfund eller andre jødiske samfund, men som af forskellige grunde ikke ønsker det.⁵ For at være jøde skal man være født af en jødisk mor.

Trosretninger

Jødedommen kan inddeles i disse tre grupperinger

- *Konservativ jødedom*. Dette er den største religiøse gruppe og kan betegnes som et kompromis mellem det ortodokse standpunkt og reformjødedommen. De konservative vil således fastholde mange af jødedommens skikke, som fx fejring af sabbatten, de jødiske fester, bønner og spiseregler.
- *Ortodoks jødedom*. Ortodokse er delt i to grupper: *Ultra*-ortodokse og *moderne* ortodokse. De ortodokse fastholder en oprindelig forståelse af Toraen, og nyfortolker ikke Toraen i forhold til et moderne samfund. De ultra-ortodokse kendetegn er især deres særlige påklædning.
- *Reformjødedom* er den mest forandringsåbne form for jødedom. De jødiske skrifter læses historisk-kritisk og nyfortolkes i en meget høj grad. Tidligere lagde reformjøder afstand til zionismen og ønsket om et jødisk hjemland, men erfaringerne under Holocaust ændrede denne holdning hos mange.

Kilder: <http://www.religion.dk/joededom>

I Danmark findes der tre anerkendte jødiske trosamfund. De afspejler inddelingen overfor:

- *Det jødiske Samfund i Danmark*, der er langt det største og tæller ca. 2000 medlemmer og er en moderne ortodoks menighed med hovedsæde i Den jødiske Synagoge i Krystalgade.
- *Shir Hatzafon* er en menighed for progressiv jødedom/reformjødedom/liberal jødedom. Tæller kun ganske få medlemmer.
- *Machsike Hadas*, der betyder "de, der holder fast ved troen" er etableret af ortodokse jøder. Tæller kun ganske få medlemmer.

⁴ Læs mere om jødernes historie i Danmark: https://da.wikipedia.org/wiki/J%C3%B8der_i_Danmark

⁵ Antallet af danske jøder, som blev reddet til Sverige var over 7000, hvor næsten alle vendte tilbage.

De religiøse grupper blandt *israelske jøder*.

I mediebilledet fra Israel fylder de ultraortodokse jøder meget, både i kraft af deres påklædning er meget iøjnefaldende, og fordi de udgør en betydende del af de israelske bosættere i de palæstinensiske områder. De ultraortodokse udgør ca. 9 % af de israelske jøder. De ultraortodokse har en fødselsrate på 6,5 og er derfor stærkt voksende.

Den største gruppe af de israelske jøder er *moderne ortodokse* og *konservative*, men der findes også en stor gruppe *sekulære jøder*, hvoraf en mindre gruppe betegner sig selv af *agnostikere* eller *ateister*, hvilket principielt er selvmodsigende, men at være jøde vil både sige at tilhøre en etnisk gruppe (et folk) og at tilhøre en religion. De sekulære tilhører *folket*, men er ikke religiøst praktiserende eller troende.

Spændingerne mellem ultraortodokse og sekulære jøder i nutidens Israel er store. De ortodokse arbejder for at Israel skal være en jødisk stat reguleret af Toraen, hvilket er en modsætning til en sekulær stat med religionsfriheder. Der er i dag tale om, at nogle sekulære jøder udvander fra Israel.

Læs mere: <http://www.kristeligt-dagblad.dk/udland/j%C3%B8disk-kulturkamp-splitter-israel>

Kilder:

- <http://www.icpa.org/dje/articles2/relinisr-consensus.htm>
- <https://da.wikipedia.org/wiki/Israel>

Foto: Wikipedia Commons: Den nye jødiske synagoge i München fra 2006

Karakteristik

- Jødedommens gudsbillede karakteriseres især af dens *monoteisme*. Troen på én Gud.
- *Toraen* (Loven) er jødedommens kerne
- *Omskærelse* af drenge og *navngivning* af piger er det initierende ritual

De 10 vigtigste ting om jødedommen

Fra religion.dk

<http://www.religion.dk/j%C3%B8dedom/2005-03-08/de-ti-vigtigste-ting-vide-om-j%C3%B8dedommen>

Vigtigste skrifter

Jødedommens væsentligste skrifter er *Torah* (Mosebøgerne), *Neviim* (Profeterne) og *Ketuvim* (Skrifterne). Bortset fra rækkefølgen af de enkelte skrifter (39 i alt) er disse identiske med Det Gamle Testamente i Bibelen.

Desuden spiller skriftsamlingen *Talmud* en væsentlig rolle. Talmud er en samling af *fortolkninger* af Toraen. Den spiller en væsentlig rolle for ortodokse og konservative jøder, men ikke for reformjøder.

Torarulle, foto: Wikipedia

Forhold til religionsfrihed

I de gamle jødiske skrifter fandtes ingen frihed til at dyrke andre guder, kun Jahve måtte dyrkes. Samtidig er det bemærkelsesværdigt, at fremmede, der boede i Israel *ikke* blev pålagt denne gudsdyrkelse.

Vore dages menneskerettighederne - og herunder religionsfriheden - er grundlagt på en forståelse af det enkelte menneskes *værdighed*. Denne værdighed er udtrykt i den jødiske skabelsesberetning (1. Mosebog kap. 1 vers 26) som menneskets *gudbilledlighed* (Imago Dei).

Blandt oldtidens religioner var det almindeligt, at en konge eller en farao blev anset for at have gudbilledlighed, dvs. være skabt i *gudens billede* eller var *gudesøn*. Det enestående ved jødedommens menneskesyn er at *menneskets* – det almindelige menneske – har gudbilledlighed. Det kaldes undertiden af teologer for gudsbilledets *demokratisering*. Det er netop denne almene menneskelige værdighed, som menneskerettighederne knytter til ved.

Eva Maria Lassen* vurderer, at der findes en sammenhæng mellem den værdighed, som gudbilledligheden giver mennesket og *ytringsfriheden*, idet Bibelens hovedpersoner på en bemærkelsesværdig måde tiltaler Gud ligeværdigt og endog går i rette med ham.

* Kilde: Eva Maria Lassen, Religion og mennesket, Lindhardt og Ringhof, 2. oplag 2002, side 41

Aktuelle konflikter

- I 2013 blev der registreret chikane af jøder i 77 lande, sammenlignet med 51 lande i 2007. (Pew Research Center, 2015)
- *Hadforbrydelser* imod jøder i Danmark og andre steder bl.a. på grund af konflikten i Israel: Jøder og jødiske institutioner har været udsat for chikane, hadforbrydelser og ødelæggelser af deres ejendomme adskillige steder i Europa, og mange jøder beretter, at de ikke tør bevæge sig i det offentlige rum med jødiske symboler, især ikke i nattelivet. Krænkelserne begås af personer fra såvel højreekstreme grupper, vrede palæstinensere eller personer fra radikaliserede islamistiske miljøer.
- *Benægtelse af holocaust*: Benægtelse af holocaust er en særlig form for krænkelse af den jødiske identitetsfølelse, religion og historie. Særligt højre-radikale grupper (ny-nazister) benægter nazisternes forbrydelser. Irans tidligere kontroversielle præsident Ahmadinejad kaldte holocaust for løgn. (<http://www.reuters.com/article/2009/09/18/us-iran-dUSTRE58H17S20090918>). I de FN-støttede palæstinensiske skolars historiebøger i Gaza omtales holocaust ikke.

Se eksempler på krænkelser af religionsfriheden på Sameksistens.dk

<http://www.sameksistens.dk/temaer/religionsfrihed/>

Staten Israel

At være jøde er både at høre til et *etnisk* fællesskab (et folk) og at tilhøre en *religion*. At være fx kristen eller muslim er alene at tilhøre en religion. At være jøde er imidlertid *ikke* det samme som at være *israeler*, hvilket er at være *statsborger* i staten Israel. Verdens 14 millioner jøder er statsborgere i mange forskellige lande. De 5,6 millioner er israelske statsborgere.⁶

Staten Israel består af 75 % jøder, 21 % arabere (heraf er 82 % muslimer, desuden kristne og drusere) og 4 % af anden etnisk herkomst.

Staten Israels flag med Davidsstjernen i midten:

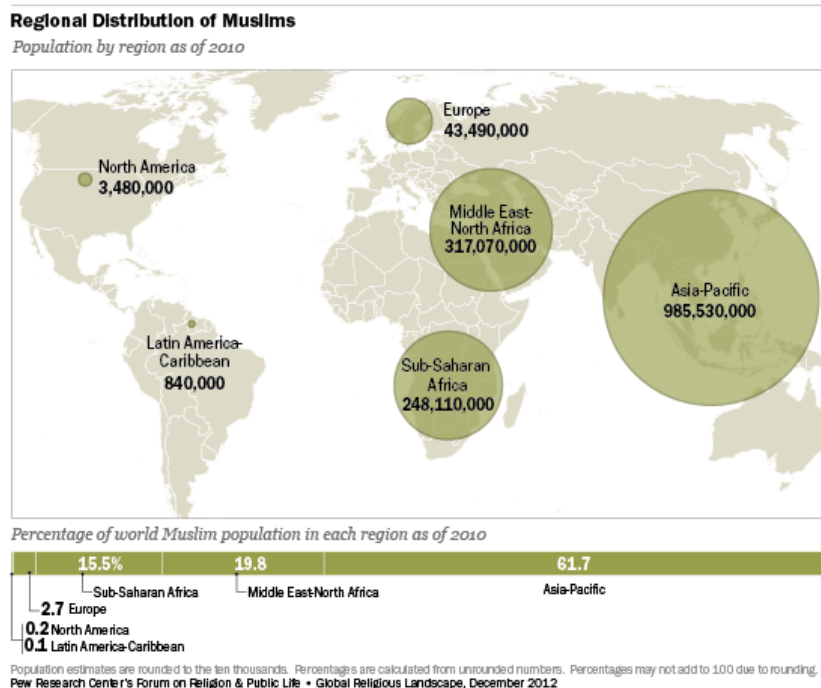

⁶ Se fx <http://www.pewforum.org/2012/12/18/global-religious-landscape-jew/>

Islam

Udbredelse i Verden

Islam er verdens næststørste religion med 1,6 mia. eller 23 % af verdens befolkning.

Billede:

“The Future of World Religions: Population Growth Projections, 2010-2050,” Pew Research Center, Washington, DC (April, 2015)
<http://www.pewforum.org/2015/04/02/religious-projections-2010-2050/>.

Udbredelse i Danmark

Antallet af muslimer i Danmark skønnes at være mellem 3,8 og 4,0 % af befolkningen. Dvs. ca. 225.000.

Kilde: <http://www.kristeligt-dagblad.dk/statistik-om-religion/statistik-over-religi%C3%B8st-tilh%C3%B8rsforhold-i-danmark>

Trosretninger

Islam er delt i to hovedgrene; sunni og shia:

- *Sunnimuslimer* (sunnier) udgør 85% af verdens muslimer
- *Shiamuslimer* (shiitter) udgør 15 % af verdens muslimer

Tekstboks om baggrund for spaltningen i sunni- og shiaislam:

Ved Muhammeds død i 632 var antallet af muslimer allerede flere hundrede tusinde, og behovet for en ny leder, kalif, var stort. Ordet kalif kommer af det arabiske ord, *khalifa*, der betyder "efterfølger" eller "stedfortræder". Der var fra begyndelsen uenighed om, hvem der kunne være stedfortræder. Stridens kerne var, at nogle mente, at Muhammeds efterfølger skulle være *blodbeslægtet* med ham. Det var Ali, og tilhængere af dette synspunkt blev kaldt "Shiat Ali" (Alis parti), og heraf navnet shiitter/shia-islam. Ali var Muhammeds fætter, og blev den fjerde kalif i 656, og således den første, som "Alis parti" kunne godkende. – Ali blev myrdet af modstandere allerede i 661, og ummaen – det muslimske fællesskab – blev delt.

• 1. kalif	Abu Badr	632-634	Ynglingshustruen Aishas far
• 2. kalif	Umar ibn al-Khattab	634-644	Umars datter Hafsa var gift med Muhammed
• 3. kalif	Uthman ibn Affan	644-656	Uthman var gennem livet gift med to af M.s døtre
• 4. kalif	Ali ibn Abu Talib	656-661	Muhammeds fætter og svigersøn (gift m. M.s dat. Fatima)

Denne uenighed og opdeling er fortsat, og har trukket dybe historiske spor. Især Mellemøsten er opdelt i shia- og sunnimuslimske alliancer.

Læs mere her: http://www.islamstudie.dk/islam_retninger.shia.htm

Der findes desuden flere andre mindre grupperinger i islam. Bemærk gruppen af *alawitter* eller *alawier*. Disse er tæt knyttet til shia-islam. De fleste af de ca. to millioner alawitter lever i Syrien, Libanon, Tyrkiet og på Golan-højderne og har i nyere tid traditionelt haft den politiske magt i Syrien. Syriens nuværende diktator og hovedperson i den syriske borgerkrig Bashar al-Assad er alawi-muslim.

Bemærk: *Alawitter* er ikke det samme som *alevitter*, der udgør ca. 25% af Tyrkiets 70 millioner indbyggere, uden at være en anerkendt religion på lige fod med sunni-islam, græsk-ortodoks kristendom og jødedom. Alevismen blev i 2006 anerkendt som et selvstændigt trossamfund i Danmark. Se <http://dk.alevi.dk/>⁷

Der er stor forskel på muslimer i Asien, Mellemøsten og Europa. Fx er danske muslimer mindre opdelt efter sunni- eller shiamuslim og mødes på tværs i moskeer.

- *Sufisme* vil sige islamisk mystik eller inderlighed, og er ikke en grundretning i islam, snarere et supplement for mange muslimer, også i Danmark.
- *Euro-islam*. I Europa taler man om euro-islam, som er en reformpræget bevægelse i islam, der søger at forstå, tilpasse sig og nyfortolke islam på et moderne samfunds betingelser.⁸

Karakteristik

Muslimer er forenede i to grundholdninger:

- Troen på *Koranen* som Allahs åbenbaring
- Troen på *Muhammed* som Allahs sidste profet⁹

⁷ <http://www.dr.dk/Tro/Temaer/Himlen+over+Danmark++Alevierne/20061107132205.htm>

⁸ <http://www.religion.dk/viden/hvad-er-euroislam>

⁹ *Ahmadiyya-bevægelse*, som i Danmark har moske i Hvidovre, anerkender i modsætning til den muslimske hovedstrøm også en senere profetlignende skikkelse, inderen Mirza Ghulam Ahmad, fx kaldet "en genspejling af profeten Muhammed og "den forjættede Messias". – Ahmadiyya-bevægelsen forfølges i Pakistan.

Muslimere anser ikke Muhammed for islams grundlægger, men som den sidste i profetrækken. Muslimere har ikke et særligt initierende ritual. Man bliver muslim ved at aflægge den grundlæggende trosbekendelse i nærvær af en imam og et vidne.

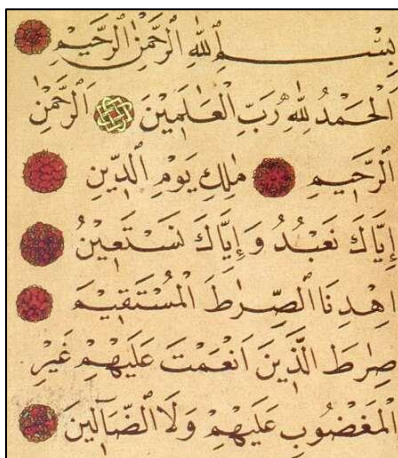

Foto: Wikipedia, Sura 1

Islams trospraksis udtrykkes i "De fem søjler"

- Trosbekendelsen (ash-shahada)
- Tidebønnen (as-salat)
- Almissen (az-zakat)
- Fasten (as-sawm, under ramadanen)
- Pilgrimsfærden til Mekka (al-hajj)

Islams grundholdninger udtrykkes i de "seks trosartikler" eller seks sandheder¹⁰

- Troen på Allah
- Troen på englene
- Troen på bøgerne
- Troen på profeterne
- Troen på dommedag
- Troen på forudbestemmelsen

Kabaen: Foto: Wikipedia

¹⁰ <http://www.religion.dk/islam> og <http://www.religion.dk/undervisning/hvad-tror-muslimere-p>

De 10 vigtigste ting om islam

Fra religion.dk

<http://www.religion.dk/islam/de-ti-vigtigste-ting-om-islam>

Vigtigste skrifter

- *Koranen* består af 114 suraer med hver sit særlige navn, der refererer til et udvalgt ord i suraen
- *Hadith*, som består af *Profetens sunna*, dvs. hans sædvane, samt *hadith*, dvs. udsagn eller fortællinger om den vejledning, Muhammed og hans efterfølgere (de fire kaliffer) gav deres menighed om stort og småt
- *Sharia* betyder "vejen til vandingsstedet" eller "vejen til kilden" og er for muslimer Guds vejledning i, hvordan man skal leve sit liv for at nærme sig Gud og omfatter både troslæren og praksis i form af bøn, faste, almisse og pilgrimsrejse samt vejledning i, hvordan man bør omgås sine medmennesker, dyrene og naturen
- *Fiqh* eller *islamisk ret* er betegnelsen for reglerne for fx arv, ægteskab, skilsmisse, straf sådan som de retslærde har udledt dem af Koranen

Forhold til religionsfrihed

Traditionelt har man inddelt muslimske samfunds indbyggere i tre kategorier: muslimer, "Bogens folk" (kristne og jøder) og flergudsdyrkere. Jøder og kristne har op gennem historien været beskyttede grupper i muslimske samfund; men uden ret til at missionere. Principielt har den tredje gruppe (flergudsdyrkerne) været betydelig ringere stillet, men i praksis blev flergudsdyrkere ofte behandlet ligesom kristne og jøder.¹¹

Hvis en muslim personligt frasiger sig/frafalder sin tro, er det *principielt* – dvs. ifølge islamisk ret - ikke strafbart, men hvis den frafaldne vender sig imod islam, betragtes det som forræderi og straffes med døden.

I lande styret af radikaliserede muslimer er det ikke muligt hverken at frasige sig islam eller konvertere. Det straffes med døden. Uønskede samfundskritikere kan ligeledes skaffes af vejen ved at anklages for blasfemi, frafald og forræderi imod islam.

I nutiden fremdrages særligt to koranvers til støtte for *religionsfriheden*, nemlig Sura 2,256 og Sura 18,29

- "Der er ingen tvang i religionen"
- "Lad da den, der vil, tro, og lad den, der vil, være vantro."

De *ekstreme* muslimske bevægelser som fx ISIL er en kategori helt for sig. Når ISIL har ødelagt oldtidsminder og kristne klostre, som ellers har ligget midt inde i en muslimsk domineret kultur i mange århundreder, er det tydeligt, at der her er tale om en *ekstremisme*.

Aktuelle konflikter

- I 2013 blev der registreret chikane af muslimer i 99 lande, sammenlignet med 109 lande i 2007. (Pew Research Center, 2015)

¹¹ Kilde: Eva Maria Lassen, Religion og menneskeret, Lindhardt og Ringhof, 2. oplag 2002, side 106-107

- ISIL og andre ekstreme islamistiske gruppers overgreb på og forfølgelse af muslimer
- Hadforbrydelser mod og diskrimination af muslimer i Danmark
- Ekstreme buddhisters forfølgelse af muslimer i Myanmar
- Aktuelt oplever muslimer overgreb fra grupper, der tilhører den hindu-nationalistiske bevægelse Sangh Parivar.
- Muslimer uden frihed til at konvertere eller til at være areligiøs

Se eksempler på krænkelser af religionsfriheden på Sameksistens.dk

<http://www.sameksistens.dk/temaer/religionsfrihed/>

Mellemøstens religiøst-politiske landkort

I landene i Mellemøsten er der stærke spændinger mellem lande, der er domineret af enten shiamuslimer eller sunnimuslimer.¹² Saudiarabien er det stærke sunnimuslimske land, og Iran det stærke shiamuslimske land. Irak var tidligere under diktatoren Saddam Hussein styret af sunnimuslimer og førte krig imod Iran fra 1980-1988. Den anden Golfkrig i 2003 fjernede Saddam Hussein, og efter et parlamentsvalg blev der med amerikansk godkendelse i stedet indsat en shiamuslimsk leder i Irak (Malaki, der var leder til 2014). Det kom til at betyde, at den shiamuslimske indflydelse voksede, og sunnimuslimerne endte med at blive en undertrykt gruppe i Irak. Denne undertrykkelse har haft stor indflydelse på fremkomsten af den ekstreme IS-bevægelse (ISIL), der består af *ekstremister* med sunnimuslimsk baggrund, *tidligere ansatte* i den afsatte diktator Saddam Husseins hær og tilrejsende *radikaliserede* grupper og enkeltpersoner.

Ud over Iran og Saudi-Arabien er Egypten en stor magtfaktor i Mellemøsten.

Procentforholdet mellem shia- og sunnimuslimer i en række mellemøstlige lande (før 2012)

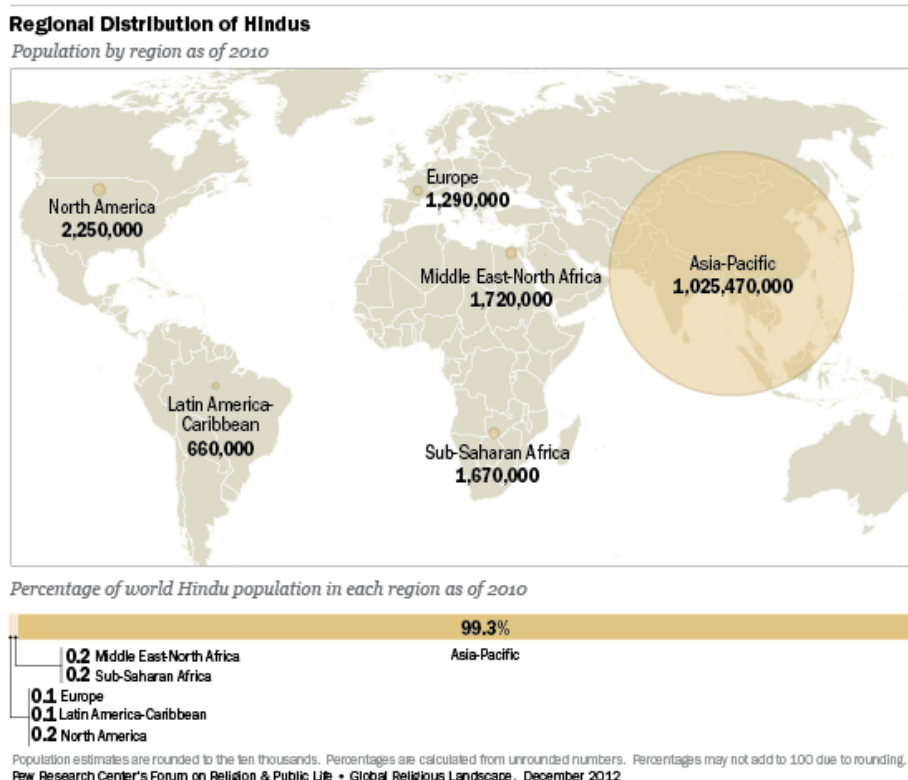
Land	Sunni	Shia	Andre religioner
Algeriet	90	8	2
Bahrain	37	56	7
Egypten	85	0	15 (især koptere)
Irak	43	53	4
Iran	5	93	2
Kuwait	76	18	6
Libanon	21	32	47
Saudi-Arabien	95	5	0
Syrien	70	12	18
Tyrkiet	90	8	2

¹² Kilde: <https://da.wikipedia.org/wiki/Sunnisme> og <https://da.wikipedia.org/wiki/Shiisme>

Hinduisme

Udbredelse i Verden

Hinduer udgør omkring 1 mia. eller 14 % af menneskeheden. 80 % af verdens hinduer bor i Indien.

Billede:

“The Future of World Religions: Population Growth Projections, 2010-2050,” Pew Research Center, Washington, DC (April, 2015)
<http://www.pewforum.org/2015/04/02/religious-projections-2010-2050/>.

Trosretninger

Hinduer kalder sjældent sig selv for hinduer, men derimod for tilhængere af *sanatana dharma* (den evige lære). Hinduer ser sig selv som begyndelsen til alle andre religioner. Ordet hindu har oprindelse i ordet *sindhu*, der er det persiske ord for (floden) Indus, og betyder således det oprindelige folk i Indus-dalen.

Forskelle retninger inden for hinduismen gives typisk navn efter den gud, som først og fremmest dyrkes og tilbedes. Her er et udpluk blandt de væsentligste:

- *Vaisnavismen* dyrker guden Visnu som den højeste guddom
- *Saivismen* dyrker guden Shiva som den højeste guddom
- Saktivismen dyrker Sakti, den højeste guddom og som navnet på den kvindelige, guddommelige moder og skabende kraft i universet.
- *Smartha*-traditionen (brahmisk tradition) dyrker det højeste guddommelige princip (Brahman) og det guddommeliges udtryk i særligt fire guder: *Ganesha*, *Shiva*, *Shakti*, *Vishnu* og *Surya*.

- *Hara Krishna* bevægelsen dyrker guden Krishna som den højeste guddom. Krishna anses for at være en inkarnation (avatar) af guden Vishnu

Billede: Wikipedia Commons, Shiva og Parvati

Udbredelse i Danmark

Antallet af hinduer i Danmark skønnes at være ca. 17.000.

- Ca. 10.000 stammer fra Sri Lanka og er knyttet til *saivismen*
- Ca. 3000 stammer fra Nordindien og er især knyttet til *vaisnavismen*
- Ca. 500 har forbindelse til *Hare Khrisna* bevægelsen

Karakteristik

Hinduismen har ikke en grundlægger, en bestemt trosbekendelse eller én bestemt bog som det fælles helligskrift. Den enkelte hindu dyrker forskellige guder bl.a. afhængigt af familiens og områdets traditioner og ens kaste.

Hinduer er bl.a. forenede i følgende

- Troen på verdenssjælen, *Brahman*, (som ikke må forveksles med guden Brahma). Verdenssjælen er samtidig det enkelte menneskes sjæl, og kaldes som sådan for *Atman*. Brahman ligger til grund for alt det, der eksisterer og er alt levende
- Troen på *karma*. Handlinger afføder et resultat. Ondt afføder ondt. Godt afføder godt: Livsskæbnen bestemmes af et menneskets handlinger, der har konsekvenser for senere reinkarnationer. Karmatroen fører til reinkarnationslæren
- Troen på *reinkarnationslæren*. Den individuelle ånd, Atman, genfødes til stadighed, indtil den frelses, dvs. indoptages i Brahman og ophører
- Troen på *guder* og på guders inkarnationer og tilsynekomster

Centrale begreber

- *Moksha*: Frelse, som er frigørelse fra livets uendelige kredsløb. Der findes mange veje til denne frigørelse (indsigt, meditation, handling, hengivelse)
- *Dharma*: Den kosmiske orden, som det enkelte menneske skal opretholde i sin kaste

Fra Religion.dk

<http://www.religion.dk/hinduisme/de-ti-vigtigste-ting-om-hinduisme>

Vigtigste skrifter

Shruti: Åbenbarede, guddommelige skrifter, der har særlig ophøjet status:

- *Vedaerne* (1500-1000 fvt.)
- *Upanishaderne* (700 evt.)

Smriti: Menneskeskabte skrifter, især de store fortællinger, som populært kaldes for hinduernes Bibel:

- *Mahabharata*, herunder det berømte digt *Bhagavadgita*
- *Ramayana* om guden Khrisna (Ramas)
- *Purana*, gudefortællinger

Forhold til religionsfrihed

Begrebet *menneske*-rettigheder forudsætter umiddelbart, at der er en fællesforståelse af, hvad det vil sige at være et *menneske*. Det kan lyde selvfølgeligt, og det selvfølgelige er i en *vestlig* tankegang, at uanset, hvor forskellige vi i øvrigt er som mennesker (alder, størrelse, begavelse, køn, social status, osv.), så er enhver uanset de mange forskelligheder netop et *menneske*. Med andre ord kan vi tale om en fælles menneskelighed på tværs af alle forskelle.

Denne tankegang er *ikke* selvfølgelig i en hinduistisk tradition. Når to mennesker tilhører to forskellige kaster, kan de to ikke forstås ud fra det ene og samme begreb om det fælles menneskelige. For at forstå tænkningen skal vi se på en myte i hinduismen om menneskenes oprindelse:

"Da de sønderdelte Purusa, hvormange dele delte de ham så i? Hvad kaldtes hans mund, hans arme, hans lår og hans fødder? Hans mund var brahmanen, hans arme blev lavet til krigerkysten, hans lår var vaisyaen, og af hans fødder fødtes sudraen." (Rigveda X, 90,11-12)

Purusa¹³ er det oprindelige hele eller totale menneske, som spaltes i fire dele eller kaster. Tekstens fokus er på *forskellen* mellem mennesker snarere end på ligheden. De fire kaster er: 1) præsten (brahminen), 2) krigeren (kshatriyaen), 3) agerdyrkeren/håndværkeren/den handlende (vaisyaen) og 4) slaven/tjeneren (sudraen). Desuden de *kasteløse*, de rituelt urene, som ikke har deres oprindelse i Purusa, men er helt uden for tekstens rækkevidde. De har med andre ord slet ikke del i den oprindelige menneskelighed.

Fordi menneskesynet i hindutraditioner ikke tager udgangspunkt i en fælles menneskelighed, men derimod i kastesystemet, er det problematisk at tale om menneskerettigheder i Indien. Der er snarere tale om forskellige rettigheder for forskellige slags mennesker.

¹³ Se fx <http://www.religion.dk/leksikon/purusha>

To år efter Indiens berømte leder Mahatma Gandhis død i 1948 blev kastesystemet officielt afskaffet. - En årtusindlang tradition knyttet sammen med religiøse ritualer og tankegange afskaffes imidlertid ikke på få år!

Betydningen af at være rituel ren¹⁴ og at undgå at blive uren spiller en altafgørende rolle i en hinduistisk livsforståelse. Grundlæggende er begreberne renhed og urenhed knyttet til kastesystemet. Braminerne er principielt rene. De kasteløse principielt urene. Man kan gøre hinanden (midlertidigt) urene, ligesom mad og kropsvæsker er årsag til urenhed.

Hinduismen tolerance finder vi derfor ikke i forhold til en fælles menneskelighed, men den indeholder derimod en høj grad af tolerance, når det gælder spørgsmålet om *religiøs sandhed*. Den guddommelige enhed og sandhed (Brahman) er så stor, at ingen fatter eller rummer helheden, men alle kan på forskellig måde tilegne sig dele af sandheden, og hinduer forventer ikke, at alle vil udtrykke sig på én og samme måde om det sande. Nogle nærmer sig det guddommelige filosofisk, andre gennem gode gerninger, og andre gennem tilbedelse og hengivelse. Men alle nærmer de sig det samme guddommelige.

Eksempel på en religiøs hinduistisk tolerance:¹⁵

Harmony of Religions

“Truth is one; sages call it by various names,” the Rig Veda, one of Vedanta’s most ancient texts, declared thousands of years ago.

We are all seeking the truth, Vedanta asserts, and that truth comes in numerous names and forms. Truth—spiritual reality—remains the truth though it appears in different guises and approaches us from various directions. “Whatever path people travel is My path,” says the Bhagavad Gita. “No matter where they walk, it leads to Me.”

If all religions are true, then what is all the fighting about?

Hinduer er i særlig grad udsatte i religionskonflikter med muslimer, fordi hinduismens tolerante og pluralistiske gudsbillede i islamisk perspektiv er det mest usande og forvrængede gudsbillede.¹⁶ Islams gudsbillede er strengt *monoteistisk*.

¹⁴ Om renhed/urenhed se fx <http://www.religion.dk/hinduisme/kastesystemet-hinduisme>

¹⁵ Link: <http://vedanta.org/vedanta-overview/harmony-of-religions/>

I konsekvens heraf er hinduisme ikke en *anerkendt* religion i lovgivningen i flere lande, hvor de anerkendte religioner typisk er islam, kristendom og jødedom og evt. visse andre. Således fx i Ægypten og Iran.

Det typiske billede af hinduismens religiøsitet i vesten er *tolerance*. På trods af dette stereotype billede er hinduer i Indien involverede i religiøse konflikter med andre religiøse grupper. Endvidere er der i Indien hindu-nationalistiske grupperinger, der er ansvarlige for overgreb på kristne og muslimer.¹⁷

Aktuelle konflikter

Hinduer bliver bl.a. chikaneret og forfulgt i Pakistan, Sri Lanka, Bangladesh og Afghanistan.

- <http://www.uscirf.gov/sites/default/files/Sri%20Lanka%202015.pdf>
- <http://www.utrop.no/Nyheter/Utenriks/23733>

Se eksempler på krænkelser af religionsfriheden på Sameksistens.dk
<http://www.sameksistens.dk/temaer/religionsfrihed/>

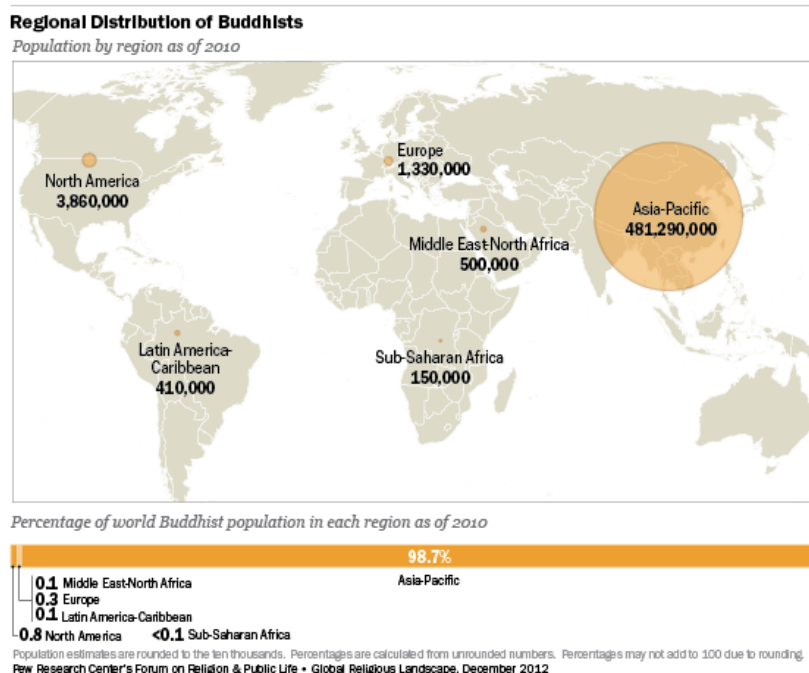
¹⁶ Værdien af andre religiøse traditioner vurderes efter i hvor høj grad de stemmer overens med islams monoteisme: 1) islam, 2) jødedom/kristendom (= "bogens folk"), 3) buddhister, 4) *flergudsdyrkere*/hinduer.

¹⁷ <http://www.theguardian.com/commentisfree/belief/2009/may/28/hinduism-tolerance-india>
<http://www.religion.dk/globalt-nyt/den-religi%C3%B8se-konflikt-i-indien>

Buddhisme

Udbredelse i Verden

Buddhister udgør 500 mio. eller 7 % af verdens befolkning med Asien som det centrale område.

Billede:

“The Future of World Religions: Population Growth Projections, 2010-2050,” Pew Research Center, Washington, DC (April, 2015)
<http://www.pewforum.org/2015/04/02/religious-projections-2010-2050/>.

Udbredelse i Danmark

Der skønnes i dag at være mellem 20-25.000 buddhister i Danmark, hvoraf 80 procent er immigreret til Danmark. Disse er fordelt på 11 trossamfund, 40 buddhistiske grupper og 20 buddhistiske templer.

<http://www.religion.dk/viden/buddhistiske-trossamfund-i-danmark>

Trosretninger

Buddhismen opdeles ud fra tre mulige veje, som fører til den oplysning, som kan bryde genfødslernes (samsara) uendelige kredsløb. De tre veje kaldes

- *Hinayana* eller Therevada, det lille fartøj, de ældstes lære (klosterbuddhisme)
- *Mahayana*, det store fartøj, bl.a. zenbuddhisme
- *Vajrayana*, diamantvejsbuddhisme, tibetansk buddhisme, lamaisme

Billede: simple.wikipedia.org/wiki/Buddhism

Karakteristik

Buddhister dyrker ingen guder. Guder i buddhismen findes kun i mytologien. Buddha er den *oplyste*, der var menneske i sin sidste inkarnation, - og oplystes under Bodhi-træet i Bodh Gaya.

Den buddhistiske lære kan sammenfattes i disse tre hovedområder:

De tre Juveler: En buddhist er "en, som søger tilflugt i de tre juveler" (Ordene fremsiges tre gange, når man begynder et liv som buddhist):

- Jeg tager min tilflugt til *Buddha*
- Jeg tager min tilflugt til *dharma* - Buddhismens lære
- Jeg tager min tilflugt til *sangha* - Det buddhistiske fællesskab (fx ens vejleder, evt. lama)

De fire ædle sandheder

- Alt er *dukkha* (lidelse)
- Dukkha opstår af begær/tørst. Uvidenhed holder tilværelsens hjul i gang.
- Dukkha kan bringes til ophør: kan "udblæses" (Nirvana)
- Læren om den ottefoldige vej til dukkhas ophør

Den ottefoldige vej (Middelvejen)

- Ret forståelse
- Ret sindelag / beslutning
- Ret tale
- Ret handling
- Ret vandel/levevis
- Ret stræben / bestræbelse
- Ret opmærksomhed / besindelse
- Ret fordybelse / koncentration

Læs på Religion.dk om de enkelte begreber

- <http://www.religion.dk/buddhisme>

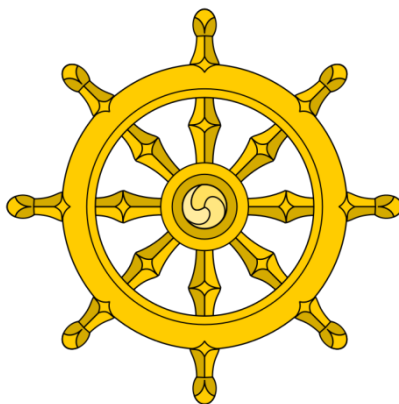

Foto: de.Wikipedia, den ottefoldige vej

Vigtigste skrifter

- Buddhismen har ingen *helligskrifter* som hinduismen, islam, jødedommen og kristendommen.
- Alligevel findes der mange skrifter, som anses for *autoritative*.

Se <http://www.buddhanet.net/e-learning/history/scriptures.htm>

Forhold til religionsfrihed

Buddhisme i Vesten og Østen vil ofte have et meget forskelligt udtryk. I Vesten har zenbuddhismen været toneangivende og populær i den intellektuelle middelklasse, men antallet af zenbuddhister har alligevel været ret lille. Vestlig buddhisme er uden en gud, og indeholder ikke et personligt gudsbillede. På den måde har zenbuddhismen lighedstræk med ateismen. I Østen derimod tilbedes Buddha som en guddom og en nærværende kraft, og buddhister i Østen bliver derfor ikke beskyldt for at være "vantro", som ateister kan opleve det.

Når buddhister i Østen drøfter menneskerettigheder:

I buddhismen har man en filosofisk diskussion om begrebet *et menneske*. Spørgsmålet er, om der findes et *selv*, - det i os eller af os, der er *netop mig*, og som bliver ved med at være *netop mig*, - min individuelle personligheds kerne, som også er min menneskeligheds kerne. En *hindu* kalder jeg'et for *Atman*. *Buddhister* derimod benægter som oftest eksistensen af jeg'et (Atman), og udtrykker dette i læren om *an-Atman* (jegløshed).

Set fra denne teoretiske synsvinkel kunne buddhister synes forbeholdne over for en tænkning om menneskerettigheder, der netop er knyttet til individet eller det enkelte menneske. Jeg'et! Når menneskerettigheder bliver et udtryk for *individualisme* eller selvets ophøjelse, bremser buddhister typisk op og kalder til refleksion.¹⁸

¹⁸ Begge følgende citater er hentet fra websitet/bloggen:

Den burmesiske menneskerettighedsforkæmper og politiker Aung San Suu Kyi har fx udtrykt dette:

Aung San Suu Kyi: *"Once we get democracy, there will be people who misuse their rights and use them just for their own pleasure or personal gain. ... Democracy is far from perfect. ... I don't agree with everything that is happening in the West, which is why I say that I would like our democracy to be a better, more compassionate, and caring one. That is not to say that we will have fewer freedoms. But that we will use these freedoms more responsibly ..."*

Foto: Wikipedia

Den thai-buddhistiske munk Buddhadasa har udtalt lignende synspunkter om vestlige frihedsidealer:

Buddhadasa Bhikkhu: *"Liberal democracy ... upholds the ideal of freedom. ... But the freedom it upholds is so ambiguous that it seems always to be controlled by the power of human defilements (kilesa). ... The liberal philosophy or ideology of freedom does not have the power to resist the strength of human defilements. ... Liberal democracy cannot deal effectively with this fact.*

The word freedom as it is widely interpreted is actually inconsistent with the fundamental meaning of politics. If we think of politics as something that concerns groups of people living together, then the emphasis of a political system would be the well-being of the entire group.

Freedom, on the other hand, is an individual matter. An emphasis on personal freedom shifts the focus from the group to the individual. Such a focus is at odds with the meaning of politics."

- Det første citat udtrykker et modsætningsforhold gennem ordet "Vesten". I det andet citat er "liberal democracy" et udtryk for Vesten.
- I begge citater udtrykkes *individets* frihed som en modsætning til samfundets *fælles* bedste.

Øvelse:

- Hvordan tænker vi i Vesten om det enkelte menneskes frihedsrettigheder (menneskerettigheder)?
- Hvilken kritik af vestens frihedssyn udtrykker de to citater?
- Hvad mener I om den kritik?

Når mennesker i Vesten omtaler buddhister

Billedet i Vesten af buddhismen som fredselskende og tolerant er overdrevet, og "magtkampe" og "intolerance" hører også med til helhedsbilledet af buddhismen i verden. Det påstår den danske journalist Erik Meier Carlsen, som selv er buddhist og nuancerer billedet af buddhismen:

<http://www.kristeligt-dagblad.dk/kirke-tro/den-fredselskende-religion>

Aktuelle konflikter

Buddhister bliver chikaneret og/eller forfulgt i Kina (tibetanske buddhister), Bangladesh, Sydkorea, Vietnam og Afghanistan. Eksempelvis gik Talebans ødelæggelse af berømte Buddha-statuer i Afghanistan verden rundt.

- <http://www.uscirf.gov/sites/default/files/China%202015.pdf>
- <http://www.uscirf.gov/sites/default/files/Vietnam%202015.pdf>

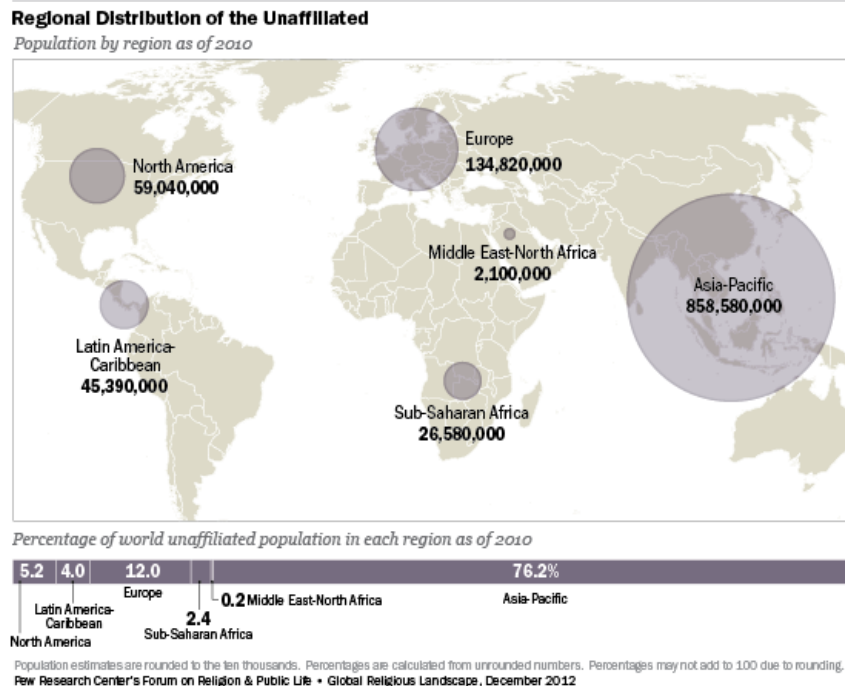
Se eksempler krænkelser af religionsfriheden på Sameksistens.dk

<http://www.sameksistens.dk/temaer/religionsfrihed/>

Ikke religiøse

Udbredelse i Verden

Ikke-religiøse udgør 1,1 mia. eller 16 % af verdens befolkning.

Billede:

"The Future of World Religions: Population Growth Projections, 2010-2050," Pew Research Center, Washington, DC (April, 2015)
<http://www.pewforum.org/2015/04/02/religious-projections-2010-2050/>.

At være ikke-religiøs

I statistikker skelnes der mellem at være *nominelt* religiøs og *ikke-religiøs*:

Nominelle og sekulære religiøse

Statistisk set er 77,8 % af Danmarks befolkning kristne, *nominelle kristne*. Ingen af de 77,8 % er en del af de 11 %, der udgør verdens "ikke-religiøse". Alle statistiske tal om verdens religioner angiver antallet af nominelt religiøse. Af de nominelle er nogle meget lidt religiøst praktiserende. De er fx blevet døbt eller omskåret og dermed tilhører de nominelt set en religion.

Ordet *sekulær* bruges om den gruppe af en religions medlemmer, som ikke er religiøst *praktiserende*; fx *sekulære* kristne, *sekulære* muslimer, *sekulære* jøder.

Men ordet sekulær – i den rene form - kan også betegne en gruppe af *ikke-religiøse*.

Ikke-religiøse

At være ikke-religiøs vil sige, at man har valgt *ikke* at have et forhold til en religion. Ikke-religiøse kan opdeles i tre grupper, som har hvert sit udgangspunkt som ikke-religiøs:

- *Sekulære*: At man er uden et tilhørsforhold til en religion og lever sit liv uden religiøse ritualer og religiøse fællesskaber.
- *Ateister*: At man har taget bevidst stilling til spørgsmålet om Gud/guder/det overnaturlige. Man *tror ikke* på eksistensen af Gud/guder eller andet overnaturligt.
- *Agnostikere*: At man har den holdning, at det principielt er umuligt at *vide* noget om Gud/guder/det overnaturlige

Udbredelse i Danmark

Citat fra 2012 i Berlingske:

*"... en sammenlignelig undersøgelse om danskernes værdier fra 2008 viser, at hele 72 procent af danskerne definerer sig som troende, mens 21 procent ser sig selv om ikke-troende og 7 procent som overbeviste ateister."*¹⁹

Grundholdninger blandt ikke-religiøse

Ateisme

Ateisme²⁰ er et *tilvalg* af nogle få, afgørende grundholdninger, og fremstår som et holdningsmæssigt alternativ til teisme (gudstro).

- Naturvidenskabelig *viden* er grundlaget for sand erkendelse
- Virkeligheden er naturen, materien og det *fysiske*, som vi kan sanse: Et naturalistisk verdensbillede.²¹
- Ateismen afviser – eller *tror ikke* - at der findes noget *overnaturligt* som fx Gud, guder eller et liv efter døden

Humanisme

Den ikke-religiøse humanisme ligner ateismen i sine grundholdninger. Den ikke-religiøse humanisme har imidlertid ordet *mennesket*, som det væsentligste i sit grundlag, mens ateismen tydeligere fremdrager *naturvidenskaben* i sit grundlag.

Den ikke-religiøse humanisme indebærer et *fravalg* af religiøse holdninger, hvorimod ateismen indebærer et holdningsmæssigt *tilvalg*. Altså, man *vælger* en grundholdning. Ateismens grundlag kan kaldes *aksiomatisk*. Et aksiom kan ikke bevises, men er en *forudsætning*, som man bygger på. På denne ene måde

¹⁹ Kilde: <http://www.b.dk/kultur/tro-vinder-over-religiositet-i-danmark>

²⁰ Kilde: <https://da.wikipedia.org/wiki/Ateisme> og <http://ateist.dk/content/>

²¹ **Naturalisme**, filosofisk set det synspunkt, at alt i verden kan reduceres til de genstande og fænomener, som naturvidenskaben beskæftiger sig med (ontologisk naturalisme). Ifølge en anden definition det synspunkt, at alt i verden kan forklares fyldestgørende ved hjælp af de metoder, der anvendes inden for naturvidenskaben (epistemisk naturalisme).

http://www.denstoredanske.dk/Sprog,_religion_og_filosofi/Filosofi/Filosofiske_begreber_og_fagudtryk/naturalisme

ligner en ateistisk grundholdning religiøse grundholdninger. Grundholdninger kan principielt ikke bevises. Hverken "Gud eksisterer" eller "Gud eksisterer ikke" kan bevises.

Her følger et uddrag fra humanistisk samfunds hjemmeside: <http://www.humanistisksamfund.dk>

Humanisme – et udbredt begreb

Ordet humanisme bliver brugt på mange måder og i forskellige sammenhænge, så det skaber en vis usikkerhed og uklarhed om betydningen. Ordet er et udpræget plusord, som de fleste opfatter det, og hentyder til, at man er menneskelig og især medmenneskeligt indstillet i sine holdninger og adfærd. I denne betydning er det ikke så mærkeligt, at både religiøse og ikke-religiøse kan bruge det, men det, der adskiller de to grupper humanister, er troen på noget overnaturligt.

Det livssyn, Humanistisk Samfund bygger på, er en ikke-religiøs humanisme. Det er en international bevægelse, som Humanistisk Samfund er en del af blandt andet gennem sit medlemskab af European Humanist Federation. Dette livssyn tager udgangspunkt i mennesket selv og fremhæver den enkeltes menneskeværd, selvstændighed, ukrænkelighed og værdighed. Denne humanisme har som mål, at mennesker skal leve gode liv på egne præmisser og vise ansvar for hinanden og kommende generationer.²²

Forhold til religionsfrihed

For toneangivende ikke-religiøse, hvilket i Danmark især vil sige Ateistisk Selskab og Humanistisk Samfund, er religionsfrihed knyttet til idealet om et sekularistisk samfund:

- En fuldstændig adskillelse af stat og kirke
- En ligestilling af alle religioner i religionsundervisningen
- En afskaffelse af alle religiøse symboler tilknyttet statsmagten og øvrigheden

Du er her: Forside ▶ Nyheder fra HS ▶ Er det ikke på tide at gøre kristendomskundskab tidssvarende?

**Humanistisk Samfunds
skolepolitik**

Kritik af mål for kristendomskundskab i Folkeskolen

²² <http://www.humanistisksamfund.dk/vaerdier>

Ateistisk selskab vedtog som deres første resolution i 2003 følgende:

Religionsfrihed forudsætter også frihed fra religion

Dansk Ateistisk Selskab mener, at den formelle sammenblanding af Den Danske Folkekirke og Den Danske Stat helt skal ophæves.

Folkekirken ud af Grundloven

Grundlovens paragraf 4 slår fast, at "Den evangelisk-lutherske kirke er den danske folkekirke". Dansk Ateistisk Selskab mener ikke, at man i Danmark skal have en statskirke. Dansk Ateistisk Selskab mener derfor, at paragraffen skal fjernes.

Guds nåde ud af lovene

I dag indledes lovene med ordene "VI MARGRETHE DEN ANDEN, af Guds Nåde Danmarks Dronning, gør vitterligt:". Den danske monark er ikke indsat af nogen gud, og Dansk Ateistisk Selskab mener derfor ikke, at lovene skal indledes med fejlagtigt at fastslå dette.

Religionsfrihed – også for monarken

Grundlovens paragraf 6 slår fast, at "Kongen skal høre til den evangelisk-lutherske kirke". Dansk Ateistisk Selskab mener, at paragraffen skal fjernes.

EU og kristendom

Dansk Ateistisk Selskab er imod, at nævne såvel bestemte religioner som bestemte guder i en kommende EU-forfatning.²³

"Frihed fra religion"

Ateistisk Selskab hævder i overskriften i sin resolution fra 2003: "Religionsfrihed forudsætter også frihed fra religion".

Meningen med sætningen fremgår af forslagene, at religion skal adskilles *helt* fra staten, lovene og statens institutioner. Uden denne adskillelse kan man ikke tale om en virkelig religionsfrihed. Det er påstanden. - Fra et *ateistisk* synspunkt har det status som diskrimination af religiøse mindretal og ikke-religiøse, at Folkekirken har en særstilling i det danske samfund og favoriseres af Grundloven.

²³ <http://ateist.dk/content/136-Resolution-2003-1-Religionsfrihed-foruds%C3%A6tter-ogs%C3%A5-frihed-fra-religion>

Aktuelle konflikter

- Ateister og areligiøse er udsat for krænkelser i adskillige lande, og flere lande har fortsat dødsstraf i deres lovgivning for at være "vantro". Ateisme vil i flere lande blive tolket som "at være vantro". Hvis man offentligt fremsætter ateistiske udsagn kan det kategoriseres som *blasfemi*, og medføre hårde straffe.

Lande med dødsstraf for ateisme/at være vantro /at udtrykke blasfemi er bl.a. Afghanistan, Saudi-Arabien, Pakistan, Iran, Sudan, Mauretanien og Maldiverne.²⁴ IHEU²⁵ skriver, at der ikke er registreret dødsdomme for ateisme på det seneste, men "gudsfor nægttere" chikaneres med andre tiltaler.

- I Norge rejste "Human Etisk Forbund" i 1997 sammen med grupper af familier en sag ved Den europæiske Menneskerettighedsdomstol for diskrimination, idet den norske skoles formålsparagraf sagde, at skolen skulle give eleverne en "kristen moralsk opdragelse". - Dommen faldt efter 10 år og var éntydig, at undervisningens binding i en offentlig skole til kristendommen var i strid med menneskerettighederne, hvilket førte til ændringer af norsk skolelovgivning.

<http://www.kristeligt-dagblad.dk/kirke-tro/m%C3%A5-stater-have-en-religion>

<http://www.kristeligt-dagblad.dk/danmark/nordisk-balancegang-om-religionsundervisning>

²⁴ Rapporten "Freedom of Thought", 2014: "..., so in effect you can be put to death by expressing atheism in 13 countries." (side 13)
<https://drive.google.com/file/d/0B3gXFZt5sXX1aDJLb1BMbjBxd0E/view>

²⁵ <http://iheu.org/> The International Humanist and Ethical Union (IHEU)